

Az Országos Széchényi Könyvtár Katalógusai (Használati útmutató)

/Összeáll.: FARAGÓ Lászlóné - HARASZTHY Gyula. Bp.1972.177 p./

Örömmel kell üdvözölni az Országos Széchényi Könyvtár katalógushálózatáról megjelent használati útmutatót. Megalkotása fontos mérföldkövet jelent nemcsak az ország nemzeti könyvtárának életében, hanem az egész magyar könyvtárügy szempontjából is. Bár elsődrendű feladata kétségtelenül az OSZK olvasótáborának jobb kiszolgálása, a kereső gyorsabb eligazítása; ezen túlmenően minden magyarországi nagy- és kiskönyvtár gyakorlatára is hatással lehet.

Legnagyobb könyvtárunk hatalmas dokumentumanyagának - a kötelespéldányok alakjában jelentkező hazai kiadványoknak és a külföldről beáramló irodalmi termékeknek feldolgozása, feltárása igen sokrétű, alapos, pontos munkát követel. Az Országos Széchényi Könyvtár pedig minden tekintetben példaképpen áll az ország többi könyvtára előtt. Annál is inkább érthető ez, hiszen a Magyar Nemzeti Bibliográfia szerkesztése is a nemzeti könyvtár feladatkörébe tartozik. Az OSZK címleírásai ezúton elkerülnek az ország minden részébe, természetes tehát, hogy minden könyvtárost követésre ösztönöznek. Ez a tény pedig örvendetes előrelépést jelent az egységre törekvés útján.

A műfajmegjelölést jelző "Használati útmutató" kifejezés tulajdonképpen szerényen hangzik, mert hisz sokkal többről van szó, mint egy nagykönyvtár használatának mutatójáról. Az összeállítók - akkor, amikor az OSZK katalógusainak történetével foglalkoznak - nem csupán történeti tényeket közölnek, hanem felsorolják az okokat, az akkor választott megoldásokat és az egyes korszakok nehézségeit. A változtatások megvalósítása minden könyvtárban mindig nagyon nehéz feladatot rótt a könyvtárosokra, különösképpen elmondható ez nagykönyvtár esetében.

A gyakorlatlan, de még a gyakorlott könyvtárlátogató is sok esetben segítséget vesz igénybe az őt érdeklő irodalom megtalálásához. A segédletek, feliratok, ábrák, regiszterek, a katalóguscédulák címleírasi szövegei, választókartonjai, utalói mind segítenek ugyan, de sok esetben nem tudnak választ adni a kereső "miért"-jére.

A felmerülő nehézségek áthidaló megoldásaként rendkívül jónak mutatkozik egy ilyen részletes útmutató megszerkesztése. Jó érzékkel választották a szerkesztők az információközlésnek ezt az eszközét. Felsorolják a többmillióra tehető állomány egységeit, a különböző társakat, azok jellegzetességeit, a feltárási módokat, a kialakulástól napjainkig. Izelítőt adnak a címleírasi szabályokból, a szakozás lényegéből, gyakorlatából, megismertetnek a különféle katalógusmunkákkal, a katalóguscédulák besorolási módjával és a katalógusszerkesztés problémáival.

A kötet egyes fejezetei részletesen tárgyalják:

a/ az újabb kori könyvekről és könyv jellegű periodikumokról készült katalógusokat;

- b/ a tárák és különgyűjtemények katalógusait;
- c/ a központi katalógusokat;
- d/ a Könyvtártudományi és Módszertani Központ /KMK/ katalógusa-
it.

Az egyes tárák esetében részletes választ kapunk a szóban forgó kiadványok jellegére, sajátos rendszerére, az időhatárookra, a tárolási helyre, az anyag terjedelmére és a használat módjára vonatkozóan. Részletes tájékozódást nyújt a könyvek, a könyv jellegű periodikumok, a hírlapok és folyóiratok gyűjteményéről, a kéziratokról, a régi nyomtatványok táráról, a zárt kiadványok táráról, a plakát- és kisnyomtatványtárról, a színháztörténeti tárról, a térképtárról, a zeneműtárról és a mikrofilmtárról, illetve a feltárási módokról és a használatról.

Ismertetést kapunk továbbá az OSZK nyomtatott és sokszorosított kötetkatalógusairól, amelyek valaha a nemzeti könyvtár tárainak és gyűjteményeinek anyagát feltárták. A művet mutatók és táblázatok egészítik ki s végül rövid angol, német és orosz nyelvű összefoglalókat is találhatunk a kötetben.

A címe után ítélve csak szűk érdeklődésre számot tartó, de valóban igen nagy hatósugaru munkát kívánatos lenne minden könyvtáros kezébe adni, hogy ezáltal látóköre szélesedjék, érzékelje a könyvtári munka vonalán mutató sok nehézséget, a feladatok megoldhatóságát és érezze meg a munka szépségét is.

Simon Imréné

A matematikai folyóiratok ára hét évenként megduplázódik

A könyvtáraknak a folyóiratok áremelkedéséből eredő problémái közismertek: hogyan lehet szinten tartani a beszerzést, milyen összegeket kell évente a drágulásra biztosítani, s milyen póttösszeggel kell számolni egy-egy új folyóirat megrendelése esetében? Ezek a kérdések a könyvtárost számítások elvégzésére készítetik.

Indiai könyvtárosok számításai szerint a matematikai folyóiratok átlagosan évi 12%-kal drágulnak, s ilyen módon 7-8 évenként előfizetési árak megduplázódásával kell számolni. Érdekes módon a referálólapok ára sem tér el lényegesen ettől az átlagtól: a Mathematical